

KJAK

Flaggið fylgir fleskinum

Danir tykjast líkasælir um Føroyar. Tað kann fáa stóran týðning, um olja verður funnin og blokkstuðulin hvørstur, segði Sjúrdur Skaale undir viðgerðini av donsku fíggjarlógini týsdagin

Sjúrdur Skaale

Flaget følger flæsket.

Med denne sarkastiske bemærkning karakteriserede venstrefløjens modstandere af dansk EF-medlemskab i sin tid EF-tilhængerens drivkraft.

For modstanderne handlede dansk medlemskab om at opgive den nationale suverænitet, for i stedet at give sig i armene på et stort, uigennemskueligt, bureaukratisk apparat, hvis eneste endemål var at tjene stor kapitalens interesser.

Man anfægtede ikke at medlemskabet på kort sigt ville være en økonomisk fordel for specielt landbruget – men med ordene om at "flaget følger flæsket" konstaterede man tørt, at prisen var en tilsidesættelse af grundværdier i det danske folkestyre som nærdemokrati og socialt ansvar.

Det var nu ikke kun økonomisk fordele, som var EF's formål. Det var også fred, stabilitet og et socialt ansvar, der rak ud over landenes egne grænser.

Det var datidens danske ledere også bevidste om – ikke mindst statsminister Krag.

Men det var ikke det, der kunne få de danske vælgere til at stemme ja. For at sikre medlemskabet, var det nødvendigt at holde fokus på de økonomiske fordele.

Efterfølgende er der som bekendt mange der har beklaget, at man fra start ikke talte mere om den politiske vision med EF. Det har jo sidenhen besværliggjort debatten om det store formål: Nemlig den politiske integration. Debatten om EF – og siden EU – er af tilhængerne selv blevet reduceret til en debat om flæsk.

Kann skjótt enda galið

Debatten om fællesskabet mellem Danmark og Færøerne lider mange gange samme skæbne. Den kredser om ... flæsk. Nærmere bestemt om det tal, der står under § 7 i den finanslov, vi behandler i dag. 624 millioner. Plus dyrtidsreguleringen. Plus det løse. Velsagtens hen imod en milliard i alt.

Det er det, som fællesskabet med Danmark er

værd. Uden Danmark, ingen milliard. - Siger tilhængerne.

Men en årlig milliard for suveræniteten over et land – det er billig leje. Og når man ved at næsten al færøsk import og eksport går igennem Danmark, så er rigsfællesskabet, samlet set, ikke nogen dårlig forretning for statskassen. - Siger modstanderne.

Fællesskabet er næppe en dårlig forretning for nogen af parterne. Men det kan snart gå helt galt, hvis det kun betragtes som en forretning.

Lítill vitan um Grønland

Der sker en stor udvikling i Arktis i disse år. Verdens supermagter viser stor interesse for Det Danske Rige. Ikke på grund af Danmark – men på grund af Grønland.

Og det er ikke helt urealistisk at Grønland inden så forfærdeligt mange år kan klare sig uden at blive nævnt i den finanslov, der behandles her i salen.

Hvad er det så, man er fælles om, set fra dansk side?

Ikke meget. Faktisk næsten ingenting. I hvert fald hvis man spørger respondenterne i den undersøgelse om kendskabet til Grønland, der blev foretaget blandt danskere for nylig. De vidste utrolig lidt om den store, gamle koloni, der gør den danske stat så spændende for stormagterne.

En ting ved man dog om Grønland: Nemlig det, vi

behandler i dag. Grønland i finansloven. Det, Grønland koster. Flæsket.

Og når man kun kender til det forretningsmæssige aspekt af fællesskabet – så kan det få konsekvenser den dag, det forretningsmæssige aspekt ikke er relevant længere.

Lítill vitan um Føroyar

De undersøgelser, der er lavet om danskernes bekendtskab til Færøerne, viser samme tendens: Det er meget begrænset. Den reelt ikke-eksisterende undervisning om Færøerne i skolen har medført, at selv gymnasieelever ikke kender navnet på Færøernes hovedstad.

Og når der ikke er nogen viden, er der naturligvis heller ikke nogen interesse.

Men som i tilfældet med Grønland er der dog en udbredt opfattelse, når det gælder Færøerne: Nemlig at de koster statskassen penge. Mange penge. Ifølge opfattelsen langt mere end der står i den finanslov, vi har på bordet.

Nu har Færøerne langt fra den eksotiske tiltrækningskraft og den store internationale bevågenhed, som falder Grønland til del.

Men interesse er der. De store olieselskaber bliver ved med at lave kæmpestore investeringer ved Færøerne. De tror på, at de før eller siden finder den elefant, de søger efter.

Hvis det sker, går der ikke lang tid, før finanslovens 624,1 millioner ikke er relevante længere.

Den dag vil danske regeringer og den vidtgående samhörighedsfløj på Færøerne ikke længere kunne sove trygt i troen på, at flaget nok skal følge flæsket. Og den vidtgående løsrivelsesfløj vil finde stortrommen frem.

Ligesom EF-tilhængere i Danmark har agiteret med flæsk, så har rigsfællesskabstilhængere på Færøerne agiteret med flæsk.

Begge grupper står med et problem den dag, der ikke længere er noget flæsk.

Fakta er i hvert fald, at bloktilskuddet i manges bevidsthed er blevet den bro, der ligger tværs over den geografiske, nationale og kulturelle kløft der adskiller Færøerne og Danmark. Hvis den bro en dag ikke er der længere, må de orientere sig på ny.

Jeg mener ikke at fællesskabet hverken kan eller skal opløses. Men hvis de økonomiske forudsætninger ændres – hvis olie-elefanten fx bliver fundet – så kommer der pres på. Så bliver det nødvendigt at redefinere rigsfællesskabet som et fællesskab uden økonomisk afhængighed og hvor parterne er mere ligestillede, end tilfældet er i dag.

Skúlaflokkar til Føroya

Når man hører udmelding-

erne fra Storbritannien og Sydeuropa må man konstatere, at der er en reel fare for, at EU falder fra hinanden. Den store opgave er at skabe forståelse for, at Unionen kan og skal handle om andet end flæsk.

Rigsfællesskabet kan inden så længe stå med samme opgave.

Den vil indebære, at man ikke bare nordpå, men også i Danmark må gøre sig klart og sætte ord på, hvad værdien er i det her fællesskab. Ikke kun på regeringsniveau eller politisk niveau, men specielt på folkeligt niveau.

Og på det niveau – det folkelige – kan man ikke se den store værdi i dag. Ikke fordi værdien ikke er der eller i hvert fald kan være der – men simpelthen fordi man ikke kender til det fællesskab, hvor man for en gangs skyld har rollen som storebror.

Den manglende viden kan opfattes som ligegyldighed. Og det kan påvirke holdningen oppe nordpå. Ingen kan som bekendt lide at blive taget for givet.

Der har været en fin debat om rigsfællesskabet i dansk presse det sidste år. I debatten har man også omtalt det forhold, at den viden og den bevidsthed, befolkningen en gang havde om Grønland og Færøerne, ikke er der længere.

I den forbindelse sagde en af Weekendavisens skri-

benter, at den manglende interesse kan føre til fællesskabets endeligt. Derfor må det være en dansk pligt, mente han, at eleverne i danske skoler i hvert fald får et minimum af viden om det grønlandske og det færøske samfund. Han foreslog endvidere, at en rejse nordpå burde være en fast del af et almindeligt dansk skoleforløb.

Måske har han ret. I hvert fald må man ikke tro, at bloktilskuddet er den knage, det hele kan blive ved med at hænge på.

Tørvur á kritiskari viðgerð

Til sidst vil jeg sige, at jeg naturligvis vil stemme for finansloven og dermed for bloktilskuddet.

Men personligt ser jeg meget frem til den dag, hvor vi ikke længere skal diskutere størrelsen af dette tilskud. Ikke fordi Færøerne samlet set er en modtager fra Danmark, men dels fordi bloktilskuddet i den danske bevidsthed er med til at reducere opfattelsen af Færøerne til en slags klient, og dels fordi bloktilskuddet i det hele taget er et forstyrrende element i den politiske debat – både internt på Færøerne og i forholdet mellem Færøerne og Danmark.

Ingen bør kunne hævde – hverken med rette eller med urette – at det færøske flag følger den danske finanslovs flæsk.

Ingen bør kunne have den opfattelse – hverken med rette eller med urette – at finanslovens flæsk definerer fællesskabet mellem landene.

Det, der skal definere fællesskabet, er den kulturelle rigdom og den samfundsmæssige synergi, som det giver mulighed for.

Men det kræver oprigtig interesse og åben debat. Dvs. en debat uden den berøringsangst, man nogle gange støder på, når rigsfællesskabets anliggender diskuteres – også her i salen.

EU har brug for et værdibaseret, politisk og kritisk engagement. Der har rigsfællesskabet også.